

Prettán fagaðilar sækja Finnland heim

– Undirbúa tilraunir með fósturvísaf lutninga í íslenska kúastofninum

Andri Már
Sigurðsson.

Guðmundur
Jóhannesson.

Hópur fagaðila í nautgripærkt lagði land undir fót dagana 7.–12. apríl 2026 til að kynna sér sæðingastarfsemi og fósturvísaf lutninga hjá Faba í Finnlandi. Ferðin, sem skipulögð var af Frjótæknafélagi Íslands ásamt starfsfólki Faba, markar þau tímamót í þróun kynbóta hér á landi að stefnt er að því að hefja tilraunir með fósturvísaf lutninga í íslenska kúastofninum.

Finnland í fararbroddi

Finnar eru meðal leiðandi þjóða Evrópu í framkvæmd fósturvísaf lutninga, og því var ferðin kærkomið tækifæri til að sjá starfsemi með eigin augum. Í hópnum voru 13 fagaðilar; frjótækna, ráðunautar, dýralæknir og stjórnendur innan nautgripærktar.

Ferðin hófst á kynningu hjá Mtech, fyrirtækinu sem þróar hugbúnað fyrir finnskan landbúnað og er meðal annars framleiðandi Fang-appsins sem margir íslenskir bændur þekkja. Christian Jurvanen, framkvæmdastjóri Mtech, hitti hópinn og ræddi starfsemi Mtech sem er víðfeðm.

Hann tók töluverðan tíma í að ræða framtíðarsýn Mtech sem horfir upp á minnkandi hóp viðskiptavina með fækkun bænda. Hann sagði framtíðarsýn Mtech vera þá að koma að öllum stigum framleiðsluferlisins, frá haga til maga, og þjónusta bændur og úrvinnslufyrirtæki á sem bestan og breiðastan hátt.

Að kynningu lokinni hélt hópinn til Lahti.

Hópurinn staddur í sæðisdreifingarmiðstöð Faba í Hollola.

Myndir / Guðmundur Jóhannesson

Hollola – miðstöð fósturvísaf lutninga

Í stöðinni í Hollola, sem rekin er af Faba og hýsir starfsemi Viking Genetics, fengu þátttakendur kynningu á sæðingastarfsemi í Finnlandi ásamt ítarlegri innsýn í allt ferlið – frá framleiðslu fósturvísa til dreifingar og uppsetningar þeirra. Þar eru framkvæmdar yfir 300 skolarnir á ári og um 3.000 uppsetningar, þar af 75% með frystum fósturvísam.

Sérfræðingar stöðvarinnar tóku á móti hópnum og fóru yfir skipulag, verklag og tæknilegar aðferðir sem liggja að baki árangri Finna á þessu sviði. Einnig var víkið að sæðingastarfsemi en segja má að, fyrir utan umfangið, sé aðalmunurinn á Finnlandi og Íslandi sá að þarlandis framkvæma bændur sjálfir um 50% sæðinga. Frjótækna og starfsmenn Faba sögðu þetta ekki til bóta, árangur væri umtalsvert lakari, öll birgðastýring erfiðari og öll framkvæmd sæðinga þunglamalegri fyrir víkið.

Aðstaðan þar sem kvigurnar eru skolaðar í Hollola.

Heimsóknir á bú

Næstu daga heimsótti hópinn bæði mjólkur- og kjötrframleiðslubú sem nýta fósturvísaf lutninga til að efla kynbætur og bæta gæði hjarðanna. Einnig fékk Höskuldur Jensson dýralæknir sérstaka dagskrá þar

sem hann fylgdi starfsfólki Faba við skolon og uppsetningar og fékk þannig innsýn í daglegt verklag.

Greinilegt var að bændur hafa og eru að nýta fósturvísaf lutninga til þess að bæta kúastofninn. Umfangið er mismikið og oft sem menn nýta þetta skarpt í byrjun en draga svo

” Niðurstaða ferðarinnar er sú að stefnt er að því að hefja tilraunir með fósturvísaf lutninga í íslenska kúastofninum.

úr þegar ákveðnu markmiði er náð. Ekki var annað að heyra á bændum en að ánægja væri með árangurinn.

Mikilvæg þekking fyrir íslenskar aðstæður

Að sögn þátttakenda var ferðin afar lærdómsrík. Að sjá aðstöðuna í Hollola og ræða við finnsku sérfræðingana veitti dýrmæta innsýn í hvernig best er að undirbúa og framkvæma fósturvísaf lutninga. Þekkingin mun nýtast á öllum stigum verkefnisins hér heima.

Auk þess hafa skapast mikilvæg tengsl sem gætu leitt til áframhaldandi samstarfs og möguleika á frekari þekkingaröflun í Finnlandi.

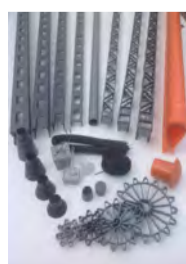
Tilraunir hefjast á Íslandi

Niðurstaða ferðarinnar er sú að stefnt er að því að hefja tilraunir með fósturvísaf lutninga í íslenska kúastofninum. Með því er stigið stórt skref í átt að markvissari kynbótum og aukinni framleiðni í íslenski nautgripærkt. Í fyrstu er þó mikilvægt að skoða bæði árangur og kostnað við slíkt með hliðsjón af ávinningi en fósturvísaf lutningar gefa færi á að velja nautsmæður næstu kynslóðar með markvissari hætti en nú er gert. Þannig má auka kynbótaframfarir eitthvað frá því sem nú er.

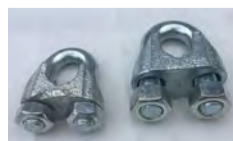
Andri Már er frjótækna hjá Búnaðarsambandi Eyjafjarðar og Guðmundur er ráðunautur hjá RML.

Klippur og beygjuvélar

Stroffur
Naglar
Viralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjórnur
Kambar

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Vir og lykjkjur ehf • viroglykkjur@internet.is • 772-3200

Ályktun um orkuskipti í landbúnaði

Í kjölfar fjölmenns vefþings um orkuskipti í landbúnaði þann 9. apríl síðastliðinn, haldið undir merkjum verkefnanna RECET og Value4Farm, leggja Eimur og Orkidea áherslu á eftirfarandi:

Í fyrsta lagi eru tækifæri til orkuskipta í landbúnaði raunveruleg og tæknilegar lausnir aðgengilegar víða um heim. Orkuskipti í greininni skipta sköpum fyrir orkuöryggi landsins og þar með matvælaöryggi þjóðarinnar. Stærstu tækifærin liggja í nýtingu lífmassa til framleiðslu lífgass sem unnið er úr lífrænum úrgangi, svo sem kúamykju og öðrum hliðarstráumum matvælaframleiðslu. Þessi auðlind er að stórum hluta í höndum bænda og felur í sér raunhæfa leið til að byggja upp innlenda og endurnýjanlega orkuframleiðslu sem annað getur drjúgum hluta eldsneytisþarfar innan greinarinnar.

Í öðru lagi hvetja Eimur og Orkidea stjórnvöld til að koma á fót markvissum stuðningi við uppbyggingu tveggja tilraunabúa þar sem framleiðsla og nýting lífgass úr lífmassa er innleidd og sannreynð við íslenskar aðstæður. Slík verkefni eru lykilforsenda þess að byggja upp traust, safna gögnum og reyna á þolmörk tæknilausa við íslenskar aðstæður áður en þær eru teknar upp í stærra mæli.

Í þriðja lagi er brýnt að bregðast við þeirri stöðu sem upp er komin á landinu varðandi lífgass og lífdísil sem orkugjafa. Nærtækast er að framleiða innlent eldsneyti úr líforku og ætti það að vera þáttur í bættu orkuöryggi þjóðar, rétt eins og fyrirhuguð lagasetning um 90 daga eldsneytisbirgðir á landinu. Innleiðing kílómetragjalds hefur haft neikvæð áhrif á samkeppnishæfni lífeldsneytis og núverandi regluverk styður ekki nægilega við orkuskipti á þessu sviði. Nauðsynlegt er að endurskoða fyrirkomulagið hið fyrsta, enda verður að telja ólíklegt að þessi niðurstaða hafi verið markmið stjórnvalda.

Að lokum er mikilvægt að horfa til heildarmyndarinnar. Stærstu einstöku þættirnir í auðtækum orkuskiptum hér á landi eru þungaflutningarnir, smábátaflotinn og landbúnaðartækin. Framgangur orkuskipta á þessum sviðum krefst skýrrar stefnu, samræmdra aðgerða og virks samstarfs stjórnvalda og atvinnulífs.

Eimur og Orkidea hvetja stjórnvöld til að stíga skýr og markviss skref í þessum efnum í nánú samstarfi við hagaðila, með það að markmiði að tryggja raunverulegan árangur í orkuskiptum, og lýsa sig reiðubúin að koma að þeirri vinnu með hverjum þeim hætti sem stjórnvöldum hugnast.

Ottó Elíasson og Sigurður Líndal Þórarinnsson, Eimi.
Sveinn Aðalsteinsson, Orkideu.